

Sprawa C-584/23

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

21 września 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Juzgado de lo Social n. 3 de Barcelona (Hiszpania)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

18 września 2023 r.

Strona skarżąca:

Asepeyo Mutua Colaboradora de la Seguridad Social n. 151

KT

Druga strona postępowania:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)

Alcampo S.A. – następca prawny Supermercados Sabeco S.A.

Przedmiot postępowania głównego

Zabezpieczenie społeczne – Wypadek przy pracy – Renta z tytułu całkowitej trwałej niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy – Ustalenie wysokości renty – Podstawa wymiaru renty w przypadku skrócenia czasu pracy w związku z opieką nad dzieckiem – Zasada równego traktowania kobiet i mężczyzn w zakresie zabezpieczenia społecznego – Dyskryminacja pośrednia ze względu na płeć

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni – Artykuł 267 TFUE – Zgodność szeregu przepisów prawa krajowego w przedmiocie zabezpieczenia społecznego z prawem pierwotnym Unii oraz z dyrektywami 79/7/EWG i 2006/54/WE – Dyskryminacja pośrednia ze względu na płeć

Pytania prejudycjalne

- 1) Czy uregulowanie hiszpańskie w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru świadczeń z tytułu trwałej niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy, zawarte w art. 60 dekretu z dnia 22 czerwca 1956 r., w zakresie, w jakim mamy do czynienia z przypadkiem dyskryminacji pośredniej ze względu na płeć, ponieważ to głównie kobiety skracają swój czas pracy, aby opiekować się dziećmi, zatem przyznane świadczenie jest wyraźnie niższe, jest sprzeczne z uregulowaniem europejskim, zawartym w art. 5 dyrektywy 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (wersja preredagowana)?
- 2) Mając na uwadze fakt, że hiszpańskie uregulowanie określające sposób obliczania świadczeń z tytułu trwałej niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy – art. 60 ust. 2 dekretu z dnia 22 czerwca 1956 r. – uwzględnia wynagrodzenie faktycznie otrzymywane w chwili wypadku, fakt, że hiszpański publiczny system zabezpieczenia społecznego przewiduje jako składkowe świadczenie rodzinne – art. 237 ust. 3 Ley General de la Seguridad Social (powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym) – że przez pierwsze dwa lata okresu zmniejszenia wymiaru czasu pracy w celu sprawowania opieki nad dzieckiem, o którym mowa w art. 37 ust. 6 Estatuto de los Trabajadores (kodeksu pracy) [składki] są [fikcyjnie] podwyższone do 100 % [ich podstawy], oraz fakt, że zgodnie z danymi statystycznymi kobiety stanowią 90 % osób, które wnioskuje o skrócenie czasu pracy, czy przywołane uregulowanie hiszpańskie jest sprzeczne z art. 8 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, art. 21 i 23 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, art. 4 dyrektywy 79/7/EWG i art. 5 dyrektywy 2006/54/WE oraz czy stanowią one pośrednią dyskryminację ze względu na płeć?

Przywołane przepisy prawa Unii

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej: art. 8.

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej: art. 21 i 23.

Dyrektywa Rady 79/7/EWGz dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego: artykuły 1, 3 i 4.

Dyrektywa 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy: artykuły 1, 2, 5, 7 i 9.

Wyrok z dnia 16 lipca 2009 r., Gómez-Limón Sánchez-Camacho, C-537/07, EU:C:2009:462, pkt 58–62.

Wyrok z dnia 18 września 2019 r., Ortiz Mesonero, C-366/18, EU:C:2019:757.

Przywołane przepisy prawa krajowego

Decreto de 22 de junio de 1956 por el que se aprueba el texto refundido de la legislación de accidentes del trabajo y Reglamento para su aplicación (dekret z dnia 22 czerwca 1956 r. w sprawie zatwierdzenia tekstu jednolitego przepisów w sprawie wypadków przy pracy oraz rozporządzenia w sprawie ich stosowania): art. 60 części zatytułowanej „Stosowanie rozporządzenia w sprawie ubezpieczenia wypadków przy pracy”.

Texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores (tekst jednolity kodeksu pracy) zatwierdzony w drodze Real Decreto Legislativo 2/2015, de 23 de octubre (królewskiego dekretu ustawodawczego 2/2015 z dnia 23 października 2015 r.): art. 37 ust. 6.

Texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social (tekst jednolity powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym) zatwierdzony w drodze Real Decreto Legislativo 8/2015, de 30 de octubre (królewskiego dekretu ustawodawczego 8/2015 z dnia 30 października 2015 r.): art. 237 ust. 1 i 3 [w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją ust. 3 w drodze Real Decreto-ley 2/2023 (dekretu królewskiego z mocą ustawy 2/2023)].

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 KT, zwana dalej „pracownicą”, pracowała jako kasjerka w przedsiębiorstwie Supermercados Sabeco, zwanym dalej „przedsiębiorstwem”. Począwszy od dnia 2 stycznia 2008 r. pracowała ona, zgodnie z art. 37 ust. 6 tekstu jednolitego Ley del Estatuto de los Trabajadores (ustawy kodeks pracy), w zmniejszonym wymiarze czasu pracy wynoszącym 50 % zwykłego wymiaru czasu pracy, w celu opieki nad synem, który nie ukończył 12 roku życia. Okres wykonywania pracy w zmniejszonym wymiarze czasu pracy w celu opieki nad synem zakończył się w dniu 6 października 2019 r.

- 2 W dniu 13 kwietnia 2019 r. uległa ona wypadkowi przy pracy, to jest upadła w miejscu pracy, co początkowo nie wymagało zwolnienia lekarskiego, lecz spowodowało tymczasową niezdolność do pracy począwszy od dnia 29 października 2019 r. W wyniku powikłań związanych z doznanymi obrażeniami, które doprowadziły do operacji chirurgicznej, Instituto Nacional de la Seguridad Social (krajowy instytut zabezpieczenia społecznego), zwany dalej „INSS”, wydał w dniu 2 sierpnia 2021 r. decyzję, na mocy której uznał pracownicę za całkowicie trwale niezdolną do pracy w dotychczasowym zawodzie z prawem do renty w wysokości 75 % podstawy wymiaru, która zgodnie z art. 60 ust. 2 hiszpańskiego dekretu z dnia 22 czerwca 1956 r. jest obliczana na podstawie rzeczywistego wynagrodzenia osoby poszkodowanej w chwili wypadku i która została ustalona na kwotę 8341,44 EUR rocznie. Wcześniejsze odwołania od przywołanej decyzji, wniesione zarówno przez towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych Asepeyo Mutua Colaboradora de la Seguridad Social n. 151, zwane dalej „towarzystwem”, jak i przez pracownicę, zostały oddalone w dniu 10 lutego 2022 r.
- 3 W ramach niniejszego postępowania wniesiono dwie skargi, które zostały połączone przez sąd odsyłający; jedna z nich została wniesiona przez towarzystwo i w drodze tej skargi zaskarżono decyzję INSS, o której mowa w punkcie poprzednim, powołując się okoliczność, że obrażenia doznane przez pracownicę są trwałymi obrażeniami niepowodującymi niezdolności do pracy i w związku z tym nie skutkują one trwałą niezdolnością do pracy, a druga z nich została wniesiona przez pracownicę, której stosunek pracy z przedsiębiorstwem został rozwiązany w drodze wypowiedzenia w dniu 14 czerwca 2019 r. Skarga wniesiona przez towarzystwo nie jest przedmiotem wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 4 Pracownica wnosi w złożonej przez nią skardze o ustalenie podstawy wymiaru renty z tytułu całkowitej trwałej niezdolności do pracy w dotychczasowym zawodzie spowodowanej wypadkiem przy pracy bez uwzględnienia okoliczności, że jej czas pracy został zmniejszony o 50 % w celu sprawowania opieki nad synem, to jest o dokonanie obliczenia podstawy wymiaru renty z uwzględnieniem 100 % jej wynagrodzenia, a tym samym o ustalenie podstawy wymiaru renty w wysokości 1353 EUR miesięcznie, to jest 16 236 EUR rocznie (zamiast kwoty 8341,44 EUR rocznie ustalonej przez INSS w decyzji z dnia 2 sierpnia 2021 r.). Pracownica uważa, że uwzględnienie wynagrodzenia obniżonego, odpowiadającego faktycznie stosowanemu czasowi pracy, prowadziłoby do dyskryminacji pośredniej ze względu na płeć, ponieważ 90 % osób wnioskujących o skrócenie czasu pracy w celu opieki nad dziećmi to kobiety. W związku z tym wskazuje ona, że pozornie neutralny przepis prawa – który określa sposób obliczania podstawy wymiaru – jest niekorzystny dla kobiet i stawia je w szczególnie niekorzystnej sytuacji w porównaniu z mężczyznami, a zatem jest on sprzeczny z dyrektywą 79/7.

- 5 INSS podtrzymuje decyzję z dnia 2 sierpnia 2021 r. i wskazuje, że podstawa wymiaru renty pracownicy została ustalona zgodnie z informacjami zawartymi w zaświadczeniu o wynagrodzeniu wydanym przez przedsiębiorstwo i potwierdzonym przez towarzystwo.
- 6 INSS twierdzi, że gdyby wypadek miał miejsce w ciągu pierwszych dwóch lat okresu zmniejszenia wymiaru czasu pracy – obecnie, od chwili nowelizacji art. 237 ust. 3 tekstu jednolitego Ley General de la Seguridad Social (powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym) w drodze Real Decreto-ley 2/2023 (dekretu królewskiego z mocą ustawy 2/2023), jest to okres trzech lat – podstawa obliczenia składek, która zostałaby uwzględniona dla celów ustalenia podstawy wymiaru wynosiłaby 100 % kwoty przypisanej pracownicy, gdyby wymiar czasu pracy nie został zmniejszony, lecz ponieważ od początku okresu zmniejszenia wymiaru czasu pracy upłynęło więcej niż dwa lata, podstawą obliczenia składek, którą należy wziąć pod uwagę jest ta, która odpowiada faktycznie stosowanemu wymiarowi czasu pracy, to jest obniżona. INSS uważa zatem, że w pełni uzasadnione było ustalenie wysokości świadczeń z publicznego systemu zabezpieczenia społecznego zgodnie z rzeczywistym wynagrodzeniem pracownicy zatrudnionej w niepełnym wymiarze czasu pracy, przy czym zmniejszenie wymiaru czasu pracy z tytułu opieki nad dzieckiem nie uzasadnia innego rozwiązania niż to, które wynika z punktów 58 i 59 wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 lipca 2009 r., Gómez-Limón Sánchez-Camacho, C-537/07, EU:C:2009:462. INSS stoi zatem na stanowisku, że ani prawo pierwotne Unii (art. 8 TFUE oraz art. 21 i 23 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej), ani prawo wtórne Unii (dyrektywa 79/7, dyrektywa 2010/18 lub obecnie obowiązująca dyrektywa 2019/1158) nie mają zastosowania w niniejszej sprawie
- 7 Towarzystwo, które jest również drugą stroną postępowania w postępowaniu, w którym skarżącą jest pracownica, wnosi o oddalenie jej skargi podnosząc, że podstawa wymiaru została ustalona na podstawie faktycznie otrzymywanego wynagrodzenia, zgodnie z zaświadczeniem o wynagrodzeniu wydanym przez przedsiębiorstwo. Uważa ono, że odmienny system nie opiera się na żadnej przesłance ani okoliczności, które mogłyby wskazywać na dyskryminację lub niekorzystne traktowanie kobiet będących pracownicami.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 8 Zdaniem sądu odsyłającego uregulowanie hiszpańskie (art. 60 ust. 2 dekretu z dnia 22 czerwca 1956 r.) przewiduje, że podstawę wymiaru świadczeń z tytułu trwałej niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy ustala się na podstawie wynagrodzenia, które pracownik otrzymywał w chwili wypadku, ponieważ jest ona obliczana w oparciu o podstawę obliczenia składek, która odpowiada faktycznie stosowanemu wymiarowi czasu pracy. Oznacza to, że w przypadku skorzystania z prawa do zmniejszenia wymiaru czasu pracy w celu opieki nad dzieckiem wynagrodzeniem, które należy uwzględnić jest

wynagrodzenie wynikające ze zmniejszenia wymiaru czasu pracy, co w niniejszej sprawie skutkowało w odniesieniu do pracownicy zmniejszeniem o 50 %, co w konsekwencji miało wpływ na ustalenie podstawy wymiaru.

- 9 Sąd odsyłający przytoczył wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 lipca 2009 r., *Gómez-Limón Sánchez-Camacho*, C-537/07, EU:C:2009:462, aby, po pierwsze, wskazać – odwołując się w szczególności do pkt 60–62 tego wyroku – że dyrektywa 79/7 w żadnym przypadku nie zobowiązuje państw członkowskich do przyznania szczególnych korzyści z zakresu zabezpieczenia społecznego osobom, które sprawują opiekę nad swoimi dziećmi oraz, po drugie, aby wskazać, że w niniejszej sprawie nie ma zastosowania dyrektywa Rady 2010/18/UE z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie wdrożenia zmienionego porozumienia ramowego dotyczącego urlopu rodzicielskiego zawartego przez BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP i ETUC oraz uchylająca dyrektywę 96/34/WE. Sąd odsyłający uważa również, że nie jest to przypadek przejścia z umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na umowę o pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy, w związku z czym dyrektywa Rady 97/81/WE z dnia 15 grudnia 1997 r. dotycząca Porozumienia ramowego dotyczącego pracy w niepełnym wymiarze godzin zawartego przez Europejską Unię Konfederacji Przemysłowych i Pracodawców (UNICE), Europejskie Centrum Przedsiębiorstw Publicznych (CEEP) oraz Europejską Konfederację Związków Zawodowych (ETUC) nie ma zastosowania.
- 10 Niemniej jednak, zdaniem sądu odsyłającego, w wyroku przytoczonym w poprzednim punkcie nie dokonano oceny, ponieważ ta kwestia nie została podniesiona, czy przedmiotowe uregulowanie hiszpańskie w dziedzinie zabezpieczenia społecznego może stanowić dyskryminację pośrednią ze względu na płeć. Nie dokonano również analizy czynnika statystycznego, to jest częstości występowania z wnioskami o zmniejszenie wymiaru czasu pracy w związku z opieką nad dziećmi w podziale na płeć.
- 11 Zgodnie z danymi statystycznymi dostarczonymi przez Tesorería General de la Seguridad Social (powszechną kasę ubezpieczeń społecznych), zwaną dalej „TGSS”, 224 513 osób w latach 2020–2022 stale pracowało w zmniejszonym wymiarze czasu pracy na podstawie art. 37 ust. 6 tekstu jednolitego Ley del Estatuto de los Trabajadores (ustawy kodeks pracy). Spośród nich 22 110 to mężczyźni (9,85 %), a 202 403 to kobiety (90,15 %). Sąd odsyłający wskazuje, że przedstawione pytanie dotyczy tego, czy pozornie neutralny przepis prawa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, który w dużo większym stopniu wpływa niekorzystnie na sytuację kobiet, ponieważ to głównie kobiety korzystają z prawa do zmniejszenia wymiaru czasu pracy, może prowadzić do dyskryminacji pośredniej ze względu na płeć.
- 12 Sąd odsyłający podnosi ponadto, że w przypadkach, w których w sposób fikcyjny przyjmuje się podstawę obliczenia składek w pełnym wymiarze czasu pracy [okres, który w chwili orzekania o trwałej niezdolności pracownicy do pracy wynosił pierwsze dwa lata okresu zmniejszonego wymiaru czasu pracy w celu

sprawowania opieki nad dzieckiem i który obecnie, od chwili nowelizacji art. 237 ust. 3 tekstu jednolitego Ley General de la Seguridad Social (powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym) w drodze Real Decreto-ley 2/2023 (dekretu królewskiego z mocą ustawy 2/2023) wynosi trzy lata], koszt różnicy między rentą obliczoną w oparciu o zmniejszoną podstawę wymiaru czasu pracy a rentą obliczoną w oparciu o (fikcyjną) podstawę wymiaru czasu pracy przyjętą jako 100 % (koszt ponoszony przez sam organ zarządzający zabezpieczeniem społecznym) jest, zgodnie z przepisami prawa, uznawany za składkowe świadczenie publiczne i nie pociąga za sobą żadnych kosztów ani dla przedsiębiorstw, ani dla współpracujących towarzystw. Ten aspekt również nie został przeanalizowany w wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 lipca 2009 r., Gómez-Limón Sánchez-Camacho, C-537/07, EU:C:2009:462.

- 13 Sąd odsyłający wskazuje na możliwość wyłączenia tego świadczenia z zakresu zastosowania dyrektywy 79/7 (art. 3 ust. 2), jeżeli zostanie ono uznane za świadczenie rodzinne. Uznał on jednak, że nawet jeśli jest to świadczenie rodzinne, przeważającym elementem jest objęte tą dyrektywą ryzyko, którym jest wypadek przy pracy. W związku z tym, zdaniem sądu odsyłającego, jest to publiczne świadczenie składkowe obejmujące ryzyko przewidziane w dyrektywie 79/7. Choć z pozoru ma ono charakter neutralny, ponieważ jest przeznaczone dla wszystkich osób obu płci, statystycznie rzecz biorąc w przeważającej mierze wpływa na kobiety w sposób negatywny: świadczenie jest znacznie niższe – w niniejszej sprawie niższe o 50 % – dla kobiet, które skorzystały z prawa do zmniejszonego wymiaru czasu pracy i są uprawnione do renty z tytułu trwałej niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy.
- 14 W związku z tym sąd odsyłający uznaje za konieczne, w celu rozstrzygnięcia zawisłej przed nim sprawy, wystąpienie z niniejszym wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.